

Analysis of the factors affecting the choice of profession of the first and last students at nursing department in school of health

Sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi¹

Gül Ergün²
Aysun Güzel³

Abstract

The choice of profession made a conscious person directly affects the success and job satisfaction in the profession. This study carried out descriptive for determine factors that influence the choice of profession of nursing students in the first and last grade a nursing department of school of health. Research was carried out with the participation of students in the first and last grades in the nursing department of a university health school in March. Population of the study constituted by first and final grades students in health school nursing department (including 140 first grade, 87 last grade, total of 227 students). The sample was determined as population. Data of the research was collected with The Scale of Nurse Career Choise (HMSÖ) which developed originally by Zysberg and Berry, Turkish validity and reliability made by Önler and Saraçoğlu (2010) and survey questions (13 questions) that created to by the researchers review the literature to determine the Socio-demographic

Özet

Bilinçli olarak yapılan meslek seçimi kişinin meslekteki başarısını ve iş doyumunu doğrudan etkiler. Bu çalışma bir üniversitesin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerin katılımı ile mart ayında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencileri oluşturmuştur (140 birinci sınıf; 87 son sınıf olmak üzere, toplam 227 öğrenci). Örneklem evren olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri orijinali Zysberg ve Berry tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Önler ve Saraçoğlu (2010) tarafından yapılan "Hemşirelikte Meslek Seçim Ölçeği (HMSÖ)" ve araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulan sosyodemografik özellikleri belirlemeye yönelik anket soruları (13 soru) aracılığıyla toplanmıştır. Veriler, SPSS 15 paket programında yüzdelik, frekans ve ortalama ile analiz edilmiştir.

¹ 19-21 Nisan 2013 tarihleri arasında Konya'da "12. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi"nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

² Assist. Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy University, School of Health, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Burdur, TURKEY, ergun@mehmetakif.edu.tr

³ Mgr., Mehmet Akif Ersoy University, School of Health, Department of Emergency Aid and Disaster Management, Burdur, TURKEY, ayurdakul@mehmetakif.edu.tr

features. The data was analyzed in SPSS 15 package program by frequency, percentiles and average. The students participating in survey 132 are female and 58 are male. Of students 58.4% first grade, 41.6% the fourth grade. At the preference of the profession the mean scores of the item "I always has wanted to help people." was found to be 98% first grades and 90% in the fourth grades. The item "There is no unemployment in nursing" was scored a very high rate in both groups (First-grade; $x=82.883$, fourth grade; $x=82.279$). According to the results of the research; The reasons for choosing the profession of nursing are found opinion not to be unemployed after graduation and a profession that provide opportunity to help people.

Keywords: Career choice; Nursing; Nursing student; First grade student; Last grade student

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş:

İnsanlar yaşamları boyunca farklı alanlarda farklı şekillerde tercihler yaparlar. Bir alanda bilinçli tercih yapmak için o alanın olumlu ve olumsuz yönlerinin tanınması gerekir. Birey tercihlerini belirlerken dikkatli, özverili bir değerlendirme süreci yaşarsa tercihinden kaynaklı hayal kırıklığı ve mutsuzluk yaşama olasılığı da o kadar düşük olur.

Ülkemizde meslek seçimi genellikle kişinin ergenlik dönemine ilişkin değişim ve uyum süreci sırasında, kimliğini ve kişiliğini bulma krizinde olduğu dönemlerde gerçekleşir. Böyle bir dönemdeki adölesan birey, mesleki tercihlerinde bilinçli ve mantıklı düşünemeyebilir. Mesleği tercih edeceği dönemde öğrenciler; mesleklere ilişkin yanlış bilgilendirilme, aile ve çevrenin baskısı veya yönlendirmesi, tercih hataları ve benzeri nedenlerle meslek tercihlerinde hata yapabilirler. Bir mesleği bilinçli olarak seçmeyen birey, meslek ve kendi açısından olumsuz durumlar yaşayabilir. Bu olumsuz durumlar; mesleki doyum elde edememe, mesleğe ilişkin hizmet kalitesini sağlayamama, tükenmişlik sendromu (*burnout*), depresyon gibi psikolojik problemler ve mesleğe ilişkin yaşanan tüm sorunların aile yaşamına aktarılması ile psikososyal sorunlar şeklinde olabilir^[1,2,3].

Hemşirelik; insan sağlığı ile ilgilenen, belli güçlükleri olan ve mesleki profesyonelliğin önemli olduğu bir meslektir. Bu bakımdan mesleğin tercih edilmesinde bilinçli yaklaşımın olması, hemşirelik mesleğine ilişkin tercih nedenlerinin ve mesleğe ilişkin algıların olumlu olması son derece önemlidir. Mesleği tercih etmede yaşanan yanılgılar bireyin meslek yaşamında hizmet vereceği sağlıklı veya hasta bireyin zarar görmesine yol açabilen durumları doğurabilir. Göz ve Erkan'ın (2005) yapmış olduğu bir çalışmada sağlık memurluğu bölümü öğrencilerinin önemli bir bölümünün üniversite sınavına giriş tercihlerinde ilk beş arasına yazmalarına rağmen mesleklerini tercih etme nedenleri aile isteği, rastlantı ve yakınlarının önerisi olarak saptanmıştır^[4]. Bu sonuç meslek tercihindeki bilinçliliğe ilişkin son derece düşündürücüdür. Meslek seçimi sadece para kazanılacak alanın seçilmesi değil aynı

Araştırmaya katılan öğrencilerin 132'si kız, 58'i erkektir. Öğrencilerin %58.4'ü birinci sınıf, %41.6'sı dördüncü sınıftır. Mesleğin tercih edilmesinde "Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir." maddesinin puan ortalamaları birinci sınıflarda ($x=87.928$) dördüncü sınıflarda ise ($x=80.886$) olarak bulunmuştur. Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum." Maddesi her iki grupta yüksek oranda puan almıştır (birinci sınıflar; $x=82.883$, dördüncü sınıflar). Araştırma sonuçlarına göre; örneklem grubunun hemşirelik mesleğini tercih etme nedenleri mezuniyet sonrası işsiz kalınmayacağı düşüncesi ve insanlara yardım etme fırsatı sağlayan bir meslek olması olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meslek seçimi; Hemşirelik; Hemşirelik öğrencisi; Birinci sınıf öğrencisi; Son sınıf öğrencisi

zamanda gelecekteki yaşam şeklinin seçilmesidir. Bu bakımdan bireyin istemediği bir mesleği yapmasının getireceği sonuçlar yaşamının tüm alanını ve bu alandaki bireyleri etkileyebilir ^[3,5].

Amaç:

Bu çalışma, bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin; hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ve meslek seçimini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan, tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırma Soruları:

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri nelerdir?
- Hemşirelik mesleğini isteyerek mi seçmişler?
- Sınıflar arasında meslek seçimi nedenleri farklı mı?

Yöntem:

Araştırmanın Tipi: Çalışma tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Araştırma bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin katılımı ile 2013 yılı Mart ayında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencileri oluşturmuştur (140 birinci sınıf, 87 son sınıf olmak üzere; toplam 227 öğrenci). Örneklem, evren olarak belirlenmiştir ve 111 birinci sınıf, 79 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 190 öğrenciye uygulanarak örneklemin %83.7'sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri orijinali Zysberg ve Berry (2005), tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Önler ve Saraçoğlu (2010) tarafından yapılan "Hemşirelikte Meslek Seçim Ölçeği (HMSÖ)" ve araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulan sosyodemografik özellikleri belirlemeye yönelik anket soruları (13 soru) aracılığıyla toplanmıştır ^[2,6]. Ölçek kullanımında, her soru için %0 %10 %20 %30 %40 %50 %60 %70 %80 %90 %100 puanlarından birisi işaretlenmiştir. Maddelerin her biri %0 (meslek seçiminde etkili olmadığı) ve %100 (meslek seçiminde en önemli etkidir) arasında derecelendirilmiştir. Ölçeğin toplanan puanı ve alt ölçek puanları hesaplanırken puanlar toplanarak ölçekteki soru sayısına bölünür. Ölçekte tanımlama yoktur ve alınan puanların aralığı bir anlam taşımamaktadır. Ölçekten alınan puanlar, bağımsız değişkenler açısından değerlendirilerek hemşirelik mesleğini seçmelerini etkileyen nedenler karşılaştırılmaktadır ^[2]. Ölçeğin özgün çalışmasında da maddelerin bağımsız değişkenlerle ilişkisinin değerlendirilebileceği belirtilmiştir ^[6]. Ölçeğin geçerlik güvenilirliğinin yapıldığı çalışmada cronbach alfa değeri; mesleki uygunluk .77, yaşamsal nedenler alt faktörü .63'ken, toplam ölçeğin cronbach alfa değeri ise .79'dur (Önler ve Saraçoğlu 2010). Bizim çalışmamızda cronbach alfa değeri toplam .82 olarak; alt ölçeklerde mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler cronbach alfa değeri ise sırasıyla .74 ve .62 olarak saptanmıştır. Çalışmamız cronbach alfa değerleri, ölçeğin geliştirildiği araştırma ve ülkemize uyarlandığı çalışmadaki değerler ile benzer oranlardadır ^[2,6].

Verilerin Toplanması: Verilerin toplanmasında yüzyüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların uygun saatleri belirlenerek sınıflarında farklı bölümde çalışan öğretim elemanı tarafından araştırmaya ilişkin gerekli bilgilendirme yapılarak formları doldurmaları sağlanmıştır.

Ön Uygulama: Sosyodemografik sorular, sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencilerine (birinci ve dördüncü sınıflardan 5'er kişiye) ön uygulama yapılarak düzenlenmiştir. Ön uygulamaya katılan öğrenciler araştırmanın örneklem grubuna dahil edilmemiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırmanın uygulanabilmesi için sağlık yüksekokulu müdürlüğünden yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılığı: Sonuçların, yalnızca araştırmanın yapıldığı kurumu temsil etmesi ve araştırma örneklemine alınamayan öğrencilerin olması (okula devam zorunluluklarının olmaması,

verilerin toplandığı dönemlerde devamsızlık haklarını kullanmaları ve araştırmaya katılmayı kabul etmeme gibi nedenlerle) araştırmanın sınırlılığı olarak kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi: Veriler, SPSS 15 paket programında yüzdelik, frekans, t test ve ortalama ile analiz edilmiştir.

Bulgular:

Araştırmaya katılan öğrencilerin %69'u kız (132 kişi), %31'i (58 kişi) erkektir. Öğrencilerin %58.4'ü birinci sınıf, %41.6'sı dördüncü sınıftır. Öğrencilerin %83.1'i hemşirelik bölümüne kendi isteği ile geldiğini, %16.9'u ise isteği dışında geldiğini belirtmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşirelik bölümüne kendi isteği ile geldiği görülmektedir. Bölüme gelme konusundaki istekliliğe sınıf değişkenine göre baktığımızda; birinci sınıfların %86.5'i, dördüncü sınıfların %77.2'si hemşirelik bölümüne kendi isteği ile geldiğini belirtmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin daha büyük oranının hemşirelik bölümüne kendi isteği ile geldiği görülmektedir ($p < 0.05$, $p = 0.022$).

Katılımcıların %48'i düz lise; %35'i anadolu ve fen lisesi mezunudur. Az bir kısmı sağlık meslek lisesi (%7) ve %10'u da yabancı dil ağırlıklı lise+diğer liselerden mezun olarak üniversitede hemşirelik eğitimini tercih etmiştir. Birinci sınıfların annelerinin %5.4'ü üniversite, %9.9'u lise, %13.5'i ortaokul, %60.4'ü ilkokul mezunu, %8.1. okuryazar değil, %2.7'si okula gitmemiş ama okumayı öğrenmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerin anneleri ise; %5.1 üniversite, %16.5 lise, %6.3 ortaokul, %60.8 ilkokul, %5 okuryazar değil ve %6.3'ü okula gitmemiş ancak okuma yazma bilmektedir. Anne eğitimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$, 0.315). Katılımcıların baba eğitim düzeylerine baktığımızda; birinci sınıfların; %14.4 üniversite, %24.3 lise, %19.8 ortaokul, %38.7 ilkokul mezunu, %1.8 okuryazar değil ve %1 okula gitmemiş ancak okuma yazma bilmektedir. Dördüncü sınıfların baba eğitimleri; %19 üniversite, %25.3 lise, %11.4 ortaokul, %39.2 ilkokul mezunu, %1.3 okuryazar değil ve %3.8 okula gitmemiş, ancak okuma yazma bilmektedir. Sınıflar arasında baba eğitim seviyeleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$, 0.474).

Tablo 1: Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğine Verdikleri Puan Ortalamaları

	n	Ort	Ss	Min.	Max.
1. Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	190	34.000	30.737	0.000	100.000
2. Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	190	52.684	30.475	0.000	100.000
3. Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	190	85.000	19.967	0.000	100.000
4. Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.	190	69.790	30.515	0.000	100.000
5. Hemşireliğin iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	190	48.579	32.847	0.000	100.000
6. Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	190	38.632	37.022	0.000	100.000
7. Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler.	190	74.158	28.970	0.000	100.000
8. Hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için seçtim.	190	56.421	34.973	0.000	100.000
9. Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	190	52.842	31.961	0.000	100.000
10. Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	190	64.526	37.818	0.000	100.000
11. Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.	190	82.632	24.200	0.000	100.000
12. Hemşirelikte iyi para kazanılır.	190	63.158	24.871	0.000	100.000
13. Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.	190	75.263	29.398	0.000	100.000
14. Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	190	59.105	30.285	0.000	100.000
15. Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.	190	63.474	28.201	0.000	100.000
16. Hemşireliğin çalışma koşulları cazip gelmektedir.	190	47.316	34.620	0.000	100.000
17. Gereksinimlerimi karşılayacak bir meslek olduğunu düşünüyorum.	190	55.737	31.710	0.000	100.000

*Koyu renkle belirtilen sorular mesleki uygunluk alt ölçeğine, diğerleri ise yaşamsal nedenler alt ölçeğine aittir.

Tablo 1’de katılımcıların ölçek ifadelerine ilişkin puan ortalamaları verilmiştir. Bu ifadelerden bazılarında puanların az ve çok olması dikkat çekmektedir. “Her zaman hemşire olmak istemişimdir.” seçeneğinden 34.00 puan almışlardır. Bu katılımcıların ifadeye olumsuz baktıklarını göstermektedir. Hemşirelik öğrencileri “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.” fikrine 85.00 gibi yüksek bir puanla olumlu bakmaktadırlar. “Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım” düşüncesine öğrenciler 38.632 gibi bir puanla olumsuz bakmaktadır. Ölçek maddelerinde puanları dikkat çeken diğer bir ifade ise “Hemşirelikte işsiz kalınmaz.” maddesidir. Katılımcılar 82.632 puan ortalaması ile bu fikre olumlu bakmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Meslek Seçimi Alt Ölçek Puan Ortalamaları

	n	Ort	Ss	Min.	Max.
Mesleki Uygunluk	190	59.933	16.831	9.090	97.270
Yaşamsal Nedenler	190	60.675	17.496	0.000	100.000

Katılımcıların meslek seçimi ölçeğinin alt ölçekleri olan mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenlere ilişkin puan ortalamalarına bakıldığında; araştırmaya katılan öğrencilerin “mesleki uygunluk” düzeyi (59.933 ± 16.831); “yaşamsal nedenler” düzeyi (60.675 ± 17.496) olarak saptanmıştır. Sonuçların birbirine yakın olduğu ve katılımcıların meslek seçimine mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenlerin benzer oranlarda katkısı olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3: Öğrencilerin Meslek Seçimi Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
Mesleki Uygunluk	Birinci	111	64.103	16.387	4.225	0.000
	Dördüncü	79	54.074	15.755		
Yaşamsal Nedenler	Birinci	111	66.532	15.428	5.945	0.000
	Dördüncü	79	52.447	16.990		

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki uygunluk puan ortalamalarının sınıf değişkenine göre incelendiği t-testi sonucunda; grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=4.225$; $p=0.000<0.05$). Birinci sınıfların mesleki uygunluk puanları ($x=64.103$), dördüncü sınıfların mesleki uygunluk puanlarından ($x=54.074$) yüksek bulunmuştur (Tablo 3).

Katılımcıların yaşamsal nedenler puan ortalamalarının sınıf değişkenine göre incelendiği t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=5.945$; $p=0.000<0.05$). Birinci sınıfların yaşamsal nedenler puanları ($x=66.532$), dördüncü sınıfların yaşamsal nedenler puanlarından ($x=52.447$) yüksektir (Tablo 3).

Tablo 4: Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğine Verdikleri Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
1. Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	Birinci	111	39.460	31.300	2.961	0.003
	Dördüncü	79	26.329	28.383		
2. Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	Birinci	111	59.550	29.677	3.810	0.000
	Dördüncü	79	43.038	29.104		
3. Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	Birinci	111	87.928	17.327	2.427	0.016
	Dördüncü	79	80.886	22.656		
4. Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.	Birinci	111	70.721	29.193	0.498	0.619
	Dördüncü	79	68.481	32.427		
5. Hemşireliğin iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	Birinci	111	55.225	32.497	3.397	0.001
	Dördüncü	79	39.241	31.205		
6. Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	Birinci	111	46.306	37.293	3.486	0.001
	Dördüncü	79	27.848	34.031		
7. Çevremdeki insanları iyi bir hemşire olacağını söylerler.	Birinci	111	73.964	27.709	0.109	0.913
	Dördüncü	79	74.430	30.832		
8. Hemşireliği sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için seçtim.	Birinci	111	62.342	33.492	2.817	0.005
	Dördüncü	79	48.101	35.521		
9. Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	Birinci	111	60.360	32.134	3.992	0.000
	Dördüncü	79	42.279	28.732		
10. Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	Birinci	111	66.396	37.509	0.807	0.421
	Dördüncü	79	61.899	38.333		
11. Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.	Birinci	111	82.883	24.435	0.169	0.866
	Dördüncü	79	82.279	24.017		
12. Hemşirelikte iyi para kazanılır.	Birinci	111	67.658	21.488	3.019	0.004
	Dördüncü	79	56.835	27.898		
13. Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.	Birinci	111	74.865	30.744	0.221	0.825
	Dördüncü	79	75.823	27.578		
14. Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	Birinci	111	63.694	27.632	2.510	0.016
	Dördüncü	79	52.658	32.766		
15. Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.	Birinci	111	72.162	24.768	5.395	0.000
	Dördüncü	79	51.266	28.346		
16. Hemşireliğin çalışma koşulları cazip gelmektedir.	Birinci	111	55.676	34.155	4.108	0.000
	Dördüncü	79	35.570	31.935		
17. Gereksinimlerimi karşılayacak bir meslek olduğunu düşünüyorum.	Birinci	111	65.135	29.259	5.160	0.000
	Dördüncü	79	42.532	30.444		

* Koyu renkle yazılan sorular mesleki uygun faktörüne, diğerleri ise yaşamsal nedenler faktörüne aittir.

Öğrencilerin “Her zaman hemşire olmak istemişimdir.” ifadesine ilişkin puan ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.961$; $p=0.003<0.05$). Birinci sınıfların puan ortalamaları ($x=39.460$), dördüncü sınıfların puanlarından ($x=26.329$) yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

“Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum” fikrine birinci sınıflar olumlu bakarken ($x=59.550$); dördüncü sınıflar ($x=43.038$) olumsuz bakmaktadır. Sınıflar arasında bu

görüğe katılmaya ilişkin istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($t=3.810$; $p=0.000<0.05$), (Tablo 4).

“Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.” fikrine her iki sınıf da olumlu bakmıştır. Bu maddede de birinci sınıfların ($x=87.928$) dördüncü sınıflara ($x=80.886$) göre istatistiksel olarak anlamlı farkla daha olumlu baktıkları saptanmıştır ($t=2.427$; $p=0.016<0.05$), (Tablo 4).

“Hemşireliğin iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.” ifadesinin puan ortalamaları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($t=3.397$; $p=0.001<0.05$). Birinci sınıf öğrencilerinin puanları ($x=55.225$), dördüncü sınıfların puanlarından ($x=39.241$) yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Her iki sınıftaki öğrencilerin “Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.” Birinci sınıfların ($x=82.883$) ve dördüncü sınıfların ($x=82.279$) düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmaksızın olumlu baktıkları görülmektedir ($t=0.169$; $p=0.866>0.05$), (Tablo 4).

“Hemşireliğin çalışma koşulları cazip gelmektedir.” Ifadesinde bir ve dördüncü sınıflar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=4.108$; $p=0.000<0.05$). Birinci sınıflar hemşireliğin çalışma koşullarının cazip olduğu fikrine ($x=55.676$), dördüncü sınıflara ($x=35.570$) göre daha çok katılmaktadırlar (Tablo 4).

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Gereksinimlerimi karşılayacak bir meslek olduğunu düşünüyorum.” fikrine ilişkin puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=5.160$; $p=0.000<0.05$). Birinci sınıfların puanları ($x=65.135$), dördüncü sınıfların puanlarından ($x=42.532$) yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Tartışma:

Katılımcıların büyük çoğunluğu mesleği kendilerinin tercih ettiğini belirtmiştir. Sezgin ve Yalçınkılıç (1997), çalışmalarında hemşirelik mesleğini kendilerinin tercih ettiğini belirten öğrenci oranı %78.95 olarak saptamışlardır^[7]. Bu sonuç araştırmamızın bulgusu ile örtüşmektedir. Her iki çalışmada da katılımcıların büyük çoğunluğu hemşirelik mesleğini kendi istekleri ile seçtiklerini belirtmişlerdir. Şirin ve ark (2008) hemşirelik yüksekokulu öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada da %54.9 oranında katılımcı hemşirelik mesleğini kendi istekleri ile seçtiklerini belirtmiştir^[8]. Mesleğini kendi tercihleri ile belirleyen birey sayısının fazla olması mesleğin profesyonel olarak yapılmasını, kişinin mutlu olmasını, iş doyumuna daha kolay ulaşmasını ve mesleğin gelişmesini doğrudan etkileyebilecek olumlu bir durumdur. Bu bakımdan çalışmamızın sonucu hemşirelik mesleği adına sevindiricidir.

Katılımcıların büyük kısmı anadolu ve fen lisesi mezunudur. Az bir kısmı sağlık meslek lisesi ve yabancı dil ağırlıklı lise+diğer liselerden mezun olarak hemşirelik mesleğini tercih etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerde anadolu ve fen liselerinin yeri önemlidir. Bu okullar yabancı dil ağırlıklı eğitim vermektedir. Bu liselere ortaöğrenimleri sırasında başarılı olan öğrenciler belirli sınavları geçerek alınmaktadır. Ayrıca bu liselerde okuyan öğrencilerin üniversite sınavlarındaki başarıları genel olarak diğer liselere göre yüksektir^[9]. Bu bakımdan örnekleme yer alan öğrencilerin önemli bir oranının bu liselerden mezun olarak hemşirelik bölümünü tercih etmesi meslek adına olumlu bir durumdur. Literatürde hemşirelik bölümünü tercih eden öğrenci profiline ilişkin farklı sonuçlar da vardır. Çıtak, Tunç ve ark (2010) yapmış oldukları çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin tamamı normal (düz) lise mezunu olarak bulunmuştur^[5]. Bu çalışma sonucu çalışmamızın bulguları ile benzerlik göstermemektedir. Akgün Kostak, Akarsu ve Ergül (2012) bir sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümü öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada katılımcıların %52.2'si düz lise, %27.9'u süper lise, %13.8'i Anadolu lisesi şeklinde mezunu bulunmuştur^[10].

“Her zaman hemşire olmak istemişimdir.” ifadesine katılım çok azdır (Tablo 1). Bu bulgu öğrencilerin hemşirelik mesleğini hedefleyerek gelmediklerini düşündürmektedir. Grangier ve Bolan'ın (2006) yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulunmuştur^[3]. Geçmişten günümüze hemşirelik mesleği çok istenerek ve hedeflenerek gelinen bir meslek olmamıştır. Ancak kişi tarafından hedeflenen bir meslek olmamasına rağmen sıklıkla tercih edilen bir meslek olması da

ilginçtir. Bunun nedenleri arasında; iş bulma kolaylığı, güvenli şartlarda çalışma, insanlara yakın olmayı ve yardım etmeyi gerektiren bir meslek olması sayılabilir. Bulgulardan bazıları bu düşünceyi destekler niteliktedir. “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” maddesine katılımcıların çoğu katılmaktadır. Buradan öğrencilerin hemşirelik mesleğini yardım etmek için uygun bir fırsat olarak gördüklerini düşündürmektedir (Tablo1). Benzer sonuçlar literatürde de karşımıza çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde Zysberg tarafından yapılan çalışmada hemşirelik mesleğini tercih etme nedeni çok yüksek oranda “yardım etme isteği” olarak bulunmuştur^[6]. Yine İrlanda’da hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleği seçme nedenlerinin incelendiği çalışmada; insanlara yardım etme ve bakım verme isteğinin nedenler arasında önemli olduğu belirlenmiştir^[11]. Bu sonuçlar çalışma sonucumuz ile paralellik göstermektedir. Hemşirelik mesleği tarihsel süreçten günümüze kadar yardım etme kavramı ile özdeşleştirilmiştir. Hatta bu yüzden hekime yardım eden kişi ve yardımcı personel gibi kavramlarla anılmaktadır. Oysa hemşirelik bu kavramlarla bir arada anılan bir iş değildir. Birisine yardım etmek için değil, belirlenen görev tanımlarını icra etmekle yükümlü profesyonel bir meslektir ve tüm sağlık profesyonelleri birbirinin yardımcısı değil, tamamlayıcı birer ekip üyesidir^[12].

Ölçekte katılımcıların çok yüksek puan aldıkları hemşirelik mesleğinde işsiz kalınmayacağı fikridir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun rakamlarına göre sağlık sektörünün işsizlik oranı %2.1’dir ve ülkemizde işsizliğin en az olduğu sektör olarak ikinci sırada yer almaktadır^[13]. Ülkemizde birçok meslek grubunda yaşanan işsizlik ve iş bulma probleminin hemşirelik mesleğinde az olması tercih edilmesinin en önemli nedenleri arasında sayılabilir.

Katılımcıların meslek seçimi ölçeğinin alt ölçekleri olan mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenlere ilişkin puan ortalamalarına bakıldığında; “mesleki uygunluk” düzeyi ve “yaşamsal nedenler” düzeyi birbirine çok yakın ve ortalama değer in epey üstünde saptanmıştır (Tablo3). Katılımcıların mesleğe uygun olmayı dikkate alarak hemşireliği seçmesi, bilinçli meslek tercihi yapması istenilen bir davranış özelliğidir. Bu şekilde mesleki doyum, mesleği benimseme ve geliştirme davranışları kaçınılmaz olacaktır. Yaşamsal nedenler bireyin ailesi, akrabası ve çevresinin etkisi ile şekillenen mesleki tercih nedenidir. Çalışmamızda özellikle birinci sınıf öğrencilerin bu yönde de puanlarının ortalamasının üstünde olması yaşamsal nedenlerin mesleki tercihleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Toplumumuz genel olarak sosyal yapısı gereği çocuklarını koruma eğiliminde olan ailelerden oluşmaktadır. Bu aileler çocuklarını geleceğe hazırlamak, meslek sahibi olmalarını sağlamak için zaman zaman onların yaşamları üzerine karar verme noktasında çok etkin olabilmektedir. Anne-baba evlatlarını farklı gerekçelerle sağlıklı ilgili mesleklere yönlendirebilmektedir. Ülkemizde konuyla ilgili yapılan benzer çalışmalarda ailenin ve çevresindeki bireylerin öğrencilerin hemşirelik bölümünü seçmelerinde etkileri olduğu görülmektedir^[4,5,8].

Alt ölçek puanları sınıf faktörüne göre değerlendirildiğinde; birinci sınıfların mesleki uygunluk puanları dördüncü sınıfların mesleki uygunluk puanlarından yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Bu sonuç hemşirelik mesleği eğitime yeni adım atan öğrencilerin mesleki seçimlerinde, mesleğin kendilerine olan uygunluğunu daha çok dikkate aldığını, daha bilinçli tercih yaptıklarını düşündürmektedir. Bunun nedenleri arasında üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin son zamanlarda dershanedeki ve okuldaki rehberlik öğretmenlerinden daha etkin danışmanlık almaları, meslekleri tanıtmaya ilgili okulların (lise), üniversitelerin ve dersane temsilcilerinin daha fazla bilinçlenmeleri sayılabilir. Üniversiteye girmek gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Bu sınavlara öğrencileri hazırlayan kurumların rekabet ortamının oluşması, kendisini yenilemesi, geliştirmesi ve bireylere bunun yansımaları beklenen bir tablodur. Literatürde bazı çalışmalarda anne ve babanın eğitim durumunun çocuklarının meslek seçimlerinde etkileri olduğu; eğitim seviyesi yüksek anne-babaların çocuklarının meslek seçimini daha bilinçli yaptıklarını saptamıştır. Bizim çalışmamızda birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin anne ve baba eğitim durumları arasında fark bulunmamıştır.

Yaşamsal nedenler alt ölçek puan ortalaması da birinci sınıflarınki dördüncü sınıfların yaşamsal nedenler puanlarından yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde, mesleki uygunluklarını değerlendirme yanısıra aile ve çevresindeki

bireylerin etkilerinin de olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda eğitim seviyesi yüksek ailelerin, çocuklarının meslek seçimlerini daha bilinçli yapmaları, istedikleri mesleği seçmeleri konularında daha destekleyici ve olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda katılımcıların sınıfına göre anne babaların eğitim durumları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Aileler çocuklarının iş bulma sorunu olmayan bir meslek olduğu için hemşireliği seçmesini istemiş olabilirler. Bu iki altfaktörün de birinci sınıflarda yeni neslin yaşamıyla ilgili kararlarda hem mesleğe karar verme noktasında bilinçli hareket ettiğini, hem de aile ve çevresinin düşüncelerini de dikkate aldığını söyleyebiliriz. Güdücü Tüfekçi ve Yıldız'ın 2009 yılında hemşirelik bölümü öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etkenleri incelediği çalışmada da öğrencilerin mesleğe ailelerinin yönlendirmeleri ile geldikleri saptanmıştır ^[14].

Tablo 4'te meslek seçimi ölçeğindeki maddeler sınıf değişkenine göre değerlendirilmiştir. Bazı maddelerde istatistiksel olarak anlamlı farklar görülmüştür. Bu bölümde en düşük ve en yüksek puan ortalamalarının olduğu bazı maddelere yer verilmiştir.

“Her zaman hemşire olmak istemişimdir” ifadesinde birinci sınıfların puanları, dördüncü sınıfların puanlarından yüksek olmakla birlikte her iki sınıfın büyük çoğunluğu hemşirelik mesleğine hedefleri arasında yer vermemektedir (Tablo 4). Mesleği idealize ederek bölümü tercih etmemişlerdir. Birinci sınıflar mesleği buldukları toplumun bakış açısına göre tanır ^[15]. Bu bakımdan birinci sınıfların böyle düşünmesi kabul edilebilir. Ancak mesleki eğitiminin sonlarına gelmiş, öğrencilikten hemşirelik mesleğine geçiş aşamasındaki dördüncü sınıfların gerçek hemşirelik anlayışını öğrenmeleri ve içselleştirmeleri beklediğimiz bir gelişmedir ancak çalışmamızda bunun aksi bir durum ortaya çıkmıştır. Mesleği tanıdıkça hemşire olmak isteklerinin azaldığı görülmektedir. Bu durum mesleki bilinçlenme süreci adına çok olumsuz bir sonuçtur.

Öğrencilerin insanlara her zaman yardım etme isteğiyle ilgili düşünceye büyük oranda olumlu baktıkları görülmüştür. Bu görüşe birinci sınıflar dördüncü sınıflara göre daha çok katılmaktadırlar. Eskimez, Öztunç ve Alparslan (2008) lise öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada, hemşirelik mesleğini tercih edeceğini belirten öğrencilerin yarısından çoğunun bunun nedeni olarak insanlara yardım etme isteği olduğunu belirtmişlerdir ^[16]. Jirwe ve Rudman (2012) hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada meslek seçim nedenlerinde öğrencilerin çoğu ilk sırada başkalarına yardım etmeyi neden olarak belirtmiştir ^[17]. Geçmişten günümüze kadar hemşirelik, yardım mesleklerinden biri olarak görülmüştür (Karaöz2002). Genelde toplumda hemşirelik mesleği yardım etme kavramı ile özdeşleştirilmektedir. Bu bakımdan çalışmamızda katılımcıların toplumla benzer görüşleri paylaşması beklenen bir sonuçtur.

Hemşirelik mesleğinin iyi bir kariyer fırsatı sunabileceğine ilişkin görüşe birinci sınıf öğrencileri olumlu bakarken, son sınıf öğrencilerinin bu konuya olumsuz baktıkları görülmektedir (Tablo 4). Özpancar ve arkadaşları (2008) hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerine uyguladıkları çalışmada; öğrencilerin %12.2'si meslekten “kariyer sahibi olmak” beklentileri olduğunu belirtmişlerdir ^[18]. Bizim çalışmamızda birinci sınıfların konuya ilişkin daha olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Hemşirelik mesleği gerek klinik sahada gerekse akademik alanda meslek üyelerine farklı kariyer imkanları sunmaktadır. Özellikle son zamanlarda bu konuda ciddi gelişmeler görülmektedir ^[19]. Mezun olma aşamasına yaklaşmış öğrenci grubunun bu konudaki olumsuz düşünceleri, kariyer fırsatlarını bilmemeleri son derece düşündürücü bir tablodur. Öğrencilerin öğretim elemanlarından yeterince danışmanlık almamaları veya mesleklerini yeterince tanıyamamaları nedenler arasında sayılabilir. Bu konuya ilişkin Rose (2011) yapmış olduğu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin mesleki gelişim ve kariyer imkanlarına motivasyonunun artırılmasının öğretim elemanlarının destekleyici faktörleri ve motivasyon kaynaklarını belirlemeleri ile mümkün olabileceği vurgulanmıştır ^[20]. Jirwe ve Rudman (2012) hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve kariyer imkanlarına ilişkin yaptıkları çalışmada öğretim elemanının öğrencilerin algıları ve meslek tercihlerine etkilerinin önemini vurgulamıştır ^[17]. Kızıgüt ve Ergöl (2011) birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleğe ilişkin algılarını inceledikleri çalışmada dördüncü sınıfların büyük

çoğunluğunun eğitim süreçleri boyunca mesleğe ilişkin algılarının olumlu yönde değiştiği ve eğitim süreçlerinin buna katkısı olduğunu belirlemişlerdir^[21]. Literatürde bu bulguya ilişkin farklı sonuçlar veren araştırmalarda vardır. Şirin ve ark (2008) bir çalışmalarında son sınıf hemşirelik öğrencilerinin %36.2'sinin akademik kariyer yapmak istediklerini, yine aynı grubun %50.7'sinin meslekte geleceğe ilişkin olumlu beklentileri olduğunu saptanmıştır^[8]. Mooney, Glacken and O'Brien (2008) İrlanda'da yaptıkları çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin mesleği tercih etmesinde kariyer fırsatı olması seçeneğinin önemli olmadığı saptanmıştır^[11].

Her iki grupta hemşirelikte işsiz kalınmayacağı görüşüne yüksek oranda katılmaktadır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmesinde işsiz kalma olasılığının düşük olması önemli bir neden olarak saptanmıştır. Özpancar ve arkadaşlarının (2008), birinci sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini incelediği çalışmada öğrencilerin mesleği seçme konusunda büyük oranda “işsiz kalmama” neden olarak saptanmıştır^[18]. Araştırma sonuçlarımızla bu sonuçlar örtüşmektedir. Şirin ve arkadaşlarının (2008) bir üniversitenin hemşirelik bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine uyguladığı araştırmada; öğrencilerin önemli bir kısmının mesleği tercih etme nedeni “kolay iş bulma” olarak saptanmıştır^[8]. Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında; Mooney, Glacken ve O'Brien (2008) İrlanda'da yapmış oldukları çalışmada hemşirelik bölümüne devam eden öğrencilerin mesleği tercih etme nedenleri arasında ilk sırada iş bulma imkanının yüksek olması olarak bulunmuştur^[11]. Benzer şekilde; Natan ve Becker (2010) İsrail'de yaptıkları bir çalışmada hemşirelik mesleğinin tercih edilme nedenlerinin başında iş bulma kolaylığını saptamıştır^[22]. Hyun Cho, Yong Jung ve Jang (2010) Güney Kore'de hemşirelik öğrencilerinin de yer aldığı çalışmalarında öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmelerinin en önemli sebebi iş bulmadaki kolaylık olarak belirlemiştir^[23]. Hollup (2012) Norveç'te hemşirelerin mesleğini tercih etme nedenini incelediği çalışmada iş bulma imkanının çok olması ilk sırada yer almıştır^[24]. Magnussen'in (1998) tarihsel süreçte hemşirelik mesleğinin tercih edilme nedenlerini incelediği derlemesinde; mesleğin genel olarak tercih edilme nedeninin kolay iş bulma olduğu ve kariyere yönelme isteğinin altında genellikle ekonomik gücünü artırma beklentisi bulunmuştur^[25]. Stevens ve Walker (1993), üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini incelediği çalışmada; özellikle iş bulma imkanı ve maaşların yeterli olmasını öncelikli nedenler arasında saptamıştır^[26].

Hemşireliğin çalışma koşullarının değerlendirildiği ölçek maddesine birinci sınıflar ölçekte ortalama kabul edilen 50.000 üzerinde puan alarak hemşireliğin çalışma koşullarının cazip geldiği fikrine katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak dördüncü sınıflar bu görüşe olumlu bakmamaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerin eğitim süreçleri boyunca klinik sahayı görmeleri, tanımaları ve buna rağmen mesleki çalışma sahalarının cazip olmadıklarını düşünmeleri birçok faktörden kaynaklanabilir. Klinik sahada; hemşireler, diğer sağlık profesyonelleri ve sorumlu öğretim elemanlarıyla olumsuz iletişim deneyimleri yaşayan öğrencilerin benlik algıları ve mesleğe ilişkin algılarında olumsuz düşünceler daha fazla görülmektedir. Dimitriadou Panteka ve arkadaşları (2014) yaptıkları derlemede; hemşirelik öğrencilerinin staj sahasındaki deneyimlerinin mesleğe ve kendilik algılarına olumsuz etkileri olduğunu vurgulamıştır. Çalışmamızda dördüncü sınıfların mesleği cazip bulmama fikri benzer deneyimlerden kaynaklanmış olabilir^[27].

Hemşireliğin gereksinimleri karşılayabilecek bir meslek olduğu fikrine birinci sınıfların dördüncü sınıflara göre daha olumlu baktıkları görülmüştür (Tablo 4). Grainger ve Bolan (2006) hemşirelik öğrencilerinin mesleğe bakışını inceledikleri çalışmada benzer sonuçları saptamışlardır^[3]. Mesleki bilinçlenme tüm yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve temeli okul yaşamı sırasında atılır^[28]. Bu bakımdan araştırmamızda dördüncü sınıfların dört yıllık mesleki eğitim süreçlerinin sonuna geldiklerini düşündüğümüzde birinci sınıflara göre daha bilinçli olmalarını, mesleklerini daha iyi tanımlarını bekleyebiliriz. Ancak çalışmamızda beklenenin aksine birinci sınıfların mesleğe daha pozitif algı ile baktığı görülmektedir. Dördüncü sınıfların eğitim süreçlerindeki olumsuz yaşantılar (staj deneyimleri, öğretim elemanı ile etkin işbirliği kuramama, iletişim kazaları vb) mesleğe ilişkin algılarında olumsuz yönde değişime neden olmuş olabilir.

Sonuç ve Öneriler:

Araştırma sonuçlarına göre;

- Örneklem grubunun hemşirelik mesleğini tercih etme nedenleri mezuniyet sonrası işsiz kalınmayacağı düşüncesi ve insanlara yardım etme fırsatı sağlayan bir meslek olması olarak bulunmuştur.
- Dördüncü sınıfların mesleklerine ilişkin birinci sınıflara göre daha olumsuz bir algıya sahip oldukları saptanmıştır.
- Birinci sınıfların meslek seçiminde mesleki uygunluk kriterini daha çok dikkate aldıkları; her iki grubunda aile ve çevresel etkenleri kapsayan yaşamsal nedenlerin meslek seçimlerinde etkileri oldukları belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmacılar; liselerde hemşirelik mesleğini tanıtmak için akademisyen hemşirelerin buldukları illerde eğitim sunumları hazırlamalarını, üniversitelerdeki hemşirelik bölümlerinde mesleği tanıtıcı derslere ağırlık verilmesini, öğrencilerin mesleğe ilişkin algılarının nedenlerinin öğrenilmesini, çalışmanın örnekleminin genişletilerek ve yeni değişkenlerin eklenerek farklı okullarda tekrar yapılmasını önermektedirler.

Kaynaklar

1. Sarıkaya T., Khorshid L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi; Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2): 393-423.
2. Önler E., Varol Saraçoğlu G. (2010). Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerliliği, *DEUHYO ED*, 3(2): 78-85.
3. Grainger P., Bolan C.(2006). Perception of Nursing as a career choice of students in the baccalaureate nursing program, *Nurse Education Today*, 26: 38-44.
4. Göz F., Erkan M. (2006). Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Mesleki Düşünce Görüş ve Sorunları, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 1(2): 37-50.
5. Çıtak Tunç G., Akansel N., Özdemir A. (2010). Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(1): 24-31.
6. Zysberg L., Berry D. (2005). Gender and Students Vocational Choices in Entering the Field of Nursing, *Nurs Outlook*, 53(4): 193-198.
7. Sezgin A., Yalçınkılıç G. Cumhuriyet Üniversite Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği İle İlgili Bilgi Görüş Düzeylerinin Okuldaki Başarı Düzeyi İle İlişkisi ve Değişme Düzeyi, 3. Uluslararası Katılımlı Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu (Bildiri Kitabı), İstanbul, 8-10 Eylül 1997, 130-140.
8. Şirin A., Öztürk R., Bezci G., Çakar G., Çoban A. (2008). Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri, *Dirim Tıp Gazetesi*, 83: 69-75.
9. Sönmez M., (2008). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Örgün Öğretimin Sorunları ve Yeniden Yapılandırılma Zorunluluğu, *Eğitim ve Bilim*, 33(147): 71-84.
10. Akgün Kostak M., Akarsu Ö., Ergün G.D. (2012). Edirne Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Profili, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 7(19): 35-59.
11. Mooney M., Glacken M., O’Brien F. (2008). Chosing Nursing as a Career: A Qualitative Study, *Nurse Education Today*, 28: 385-392.
12. Taylan S. (2009). Özerklik İlkesi Çerçevesinde Hemşirenin Bağımsız Roller, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji ve Tıp Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana, ss:13, 25, 50, 69.
13. Türkiye İstatistik Kurumu (2013). İşgücü Verileri, Erişim Tarihi:10.01.2014, www.tuik.gov.tr/

14. Güdücü Tüfekçi F., Yıldız A. (2009). Öğrencilerin Hemşireliği Tercih Etme Gerekçeleri ve Gelecekleri İle İlgili Görüşleri, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1): 31-37.
15. Karaöz S. (2002). Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleri Sırasında Mesleğe İlişkin Algılarındaki Değişimin İncelenmesi: Hemşireliğe Giriş Dersinin Bu Değişimdeki Rolü, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2): 10-20.
16. Eskimez Z., Öztunç G., Alparslan N. (2008). Lise Son Sınıfta Okuyan Kız Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1:58-67.
17. Jiwe M., Rudman A. (2012). Why Choose a Career in Nursing?, *Journal of Advanced Nursing*, 68(7): 1615-1623.
18. Özpancar N., Aydın N., Akansel N. (2008). Hemşirelik 1. Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği ile İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(3): 9-17.
19. Ergöl Ş. (2011). Türkiye’de Yükseköğretimde Hemşirelik Eğitimi, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, *Journal of Higher Education and Science*, 1(3): 152-155.
20. Rose S. (2011). Academic Success of Nursing Students: Does Motivation Matter? *Teaching and Learning in Nursing*, 6:181-184.
21. Kızıgüt S., Ergöl Ş. (2011). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşireliği Algılayışı Hemşirelik Rollerine ve Hemşireliğin Geleceğine Bakışı, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(2): 10-15.
22. Natan M.B., Becker F. (2010). Israelis’ Perceived Motivation for Choosing a Nursing Career, *Nurse Education Today*, 30: 308-313.
23. Hyun Cho S., Young Jung S., Jang S. (2010). Who Enters Nursing Schools and Why do They Choose Nursing? A Comparison with Female Non-nursing Students Using Longitudinal Data, *Nurse Education Today*, 30: 180-186.
24. Hollup O. (2012). Nurses in Mauritius Motivated by Extrinsic Rewards: A Qualitative Study of Factors Determining Recruitment and Career Choices, *International Journal of Nursing Studies*, 49: 1291-1298.
25. Magnussen L (1998). Women’s Choices: An Historical Perspective of Nursing as a Career Choice, *Journal of Professional Nursing*, 14(3): 175-183.
26. Stevens, K. A., & Walker, E. A. (1993). Choosing a Career: Why not Nursing for More High School Seniors?. *Journal of Nursing Education*, 32(1), 13-17.
27. Dimitriadou Panteka A., Koukourikos K., Pizirtzidou E. (2014). The Concept of Self-esteem in Nursing Education and Its Impact on Professional Behaviour, *International Journal of Caring Science*, January-April, 7(1): 6-11.
28. Ulusoy M.F. (1992). Hemşirelik Yüksekokulları Son Sınıf Öğrencilerinin Meslek Bilinçlerinin Araştırılması, 3. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Sivas, Esnaf Ofset Matbaacılık, 24-26.

Extended English Abstract

In our country, choosing a profession takes place during one’s adolescence-related alteration and adaptation process and during the period of finding one’s identity and personality crisis. During the period when the professional choices are to be made, students might make mistakes on the choice of profession by being given disinformation regarding the professions, by their families and due to social pressure or guidance, choice errors and similar reasons. An individual who cannot choose a profession consciously might face adverse situations in terms of the profession and himself. These adverse situations might be in the form of being unable to

obtain professional satisfaction, being unable to ensure quality of service in the profession, psychological problems such as burnout syndrome, depression and transferring all professional problems into family life and psychosocial problems. Nursing; which deals with human health, has certain hardships and is a profession in which occupational professionalism is important. In this regard, conscious approach, reasons concerning the choice of nursing and favorable perceptions regarding the profession are extremely important. This study is a descriptive research conducted to determine the reasons of the students who study at nursing department of a university to choose the nursing profession, and the factors affecting the choice of profession. The study has been carried out by the participation of the students who study at Nursing Department of the Health College of a university. The first year students and the senior students of the Nursing Department of the School of Health constituted the study population (140 first year students, 87 senior students; totally 227 students).

The sampling was determined as the universe of the study and 111 first year students, 79 fourth year students received the sampling constituting a total of 190 students i.e. 83.7% of the sampling. The data of the study were collected by using the “Choosing Profession in Nursing Scale (SPNS)” the original of which was developed by Zysberg and Berry (2005) whose Turkish validity and reliability was performed by Önler And Saraçoğlu (2010), and by using the questions in the questionnaire developed by the authors to determine the socio-demographic properties (13 questions) ^[2,6]. The face-to-face interview method was used in collecting the data. The hours in which the participants were suitable were determined and they were asked to fill in the forms after they were informed by a lecturer who did not work in a different department.

The socio-demographic questions were designed with a pre-application after they were asked to the students from Health College Nursing Department (5 students from the first and the fourth year). The students who participated in the pre-application were not included in the sampling group. Written permission was received from the Health College Management, and written consents were received from the students. The results represented only the institution in which the study was performed, and the fact that there were students who were not included in the sampling of the study are the limitations of our study (attending classes was not compulsory, the students used their absence rights during the data collection period, and some of them rejected to participate in the study, etc.). The data were analyzed in the SPSS 15 package program as percentages, frequencies, *t* test and average values.

69% of the participants were female (132 participants) and 31% of them were male (58 participants). 58.4% of them were first graders, 41.6% were fourth graders. 83.1% of the students stated that they were in the nursing department with their own will, 16.9% of them stated that they were there without their own will. The students received 34.00 points from the choice “I have always wanted to be a nurse”. This shows that the participants consider this expression in a negative way. The students from the nursing department consider the expression “I have always wanted to help people” in a positive manner with 85.00 points. When the average points of the expressions “Professional suitability” and the “Vital Reasons”, which are the sub-dimensions of the scale, are considered, it is observed that the “Professional suitability” level was determined as 59.933 ± 16.831 ; “Vital Reasons” level was determined as 60.675 ± 17.496 . It was determined that the results are close to each other and the Professional suitability and Vital Reasons have influences on choosing a vocation at similar rates. With the *t* test, which was conducted to determine whether the Professional suitability points averages showed difference according to the grade at the university, it was determined that the difference between the average points of the groups was found to be statistically significant ($t=4.225$; $p=0.000<0.05$). The Professional suitability points of the first graders ($x=64.103$) were found to be higher than the Professional suitability points of the fourth graders ($x=54.074$). With the *t* test, which was conducted to determine whether the Vital Reasons points averages showed difference according to the grade at the university, it was determined that the difference between the average points of the groups was

found to be statistically significant ($t=5.945$; $p=0.000<0.05$). The Vital Reasons points of the first graders ($x=66.532$) were found to be higher than the Professional suitability points of the fourth graders ($x=52.447$). The majority of the participants stated that they made their choices about the professions on their own. The majority of the participants were graduated from Anatolian and science high schools. A minority of them chose the nursing department after they were graduated from vocational health high school and foreign language-weighted high school + other high schools.

It was determined that the students considered the expression “I have always wanted to help people” in a positive manner with great majority. The first graders agree to this expression more than the fourth graders. While the first graders consider the expression “Nursing profession may present a good career choice” in a positive manner, the fourth grade students considered this issue in a negative manner. Both groups agree that they will not be left unemployed after they graduate. It was determined that the probability of unemployment being less was an important reason in choosing nursing as a profession. According to the results of the study, the reasons of the sampling group for choosing nursing profession was found to be the unemployment rate being less after the graduation and the idea that this profession ensures opportunities for helping people. It was also determined that the fourth graders have more negative perceptions about their jobs when compared with the first graders; the first graders consider the Professional suitability criteria in choosing their professions more than the other; the vital reasons, which covered the family and environmental factors, were influential in choosing their professions in both groups.

In the light of these results, the authors recommend that the academician nurses prepare presentations to introduce their professions in high schools in their cities, the introductory classes for the nursing profession at universities must be emphasized, the reasons for the perceptions of the students about their professions should be learnt, the sampling of the study must be expanded, new variables should be added and the study should be conducted at different schools.